

יונה – פרק ב' תפילת יונה

דב גולדשטיין

תפילת יונה

- (ב) וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל ה' אֶ-לֹהָיו מִמְעַי הַדָּגָה:
- (ג) וַיֹּאמֶר קִרְאתִי מִצָּרָה לִי אֵל ה' וַיַּעַנֵּנִי מִבֶּטֶן שְׂאוֹל שְׁמַעְתָּ קוֹלִי:
- (ד) וַתִּשְׁלִיכֵנִי מִצּוֹלָה בַּלָּבַב יַמִּים וְנָהָר יִסְבְּבֵנִי כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגִלְיָךְ עָלַי עָבְרוּ:
- (ה) וְאַנִּי אָמַרְתִּי נִגְרַשְׁתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ אַךְ אוֹסִיף לְהִבִּיט אֶל הַיָּם קִדְּשָׁךְ:
- (ו) אֶפְפוֹנִי מֵיָם עַד נֶפֶשׁ תִּהְיוּם יִסְבְּבֵנִי סוּף חֲבוּשׁ לְרֹאשִׁי:

תפילת יונה

- (ז) לְקַצְבִּי הָרִים יִרְדְּתִי הָאָרֶץ בְּרַחֲמֶיהָ בְּעָדִי לְעוֹלָם וּתַעַל מִשַּׁחַת חַיֵּי ה' אֶ-לֹהֵי:
- (ח) בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נִפְשִׁי אֶת ה' זָכַרְתִּי וּתְבוֹא אֵלַי תִּפְלְתִּי אֶל הַיָּם קִדְּשָׁה:
- (ט) מִשְׁמְרִים הַבָּלִי שְׂוֹא חֶסֶדָם יַעֲזְבוּ:
- (י) וְאֲנִי בְּקוֹל תוֹדָה אֶזְבְּחָה לָּךְ אֲשֶׁר נִדְּרַתִּי אֲשַׁלְמָה יִשְׁוַעְתָּה לִּה'
- מהם הרמזים בתפילה למצבו של יונה במעי הדג?

תפילת יונה

- מפסוק ז' ואילך התפילה הופכת להיות תפילת הודיה ולא תפילה לבקשת עזרה והצלה - על מה הוא מודה, הרי עדיין הוא במעי הדגה?
הראב"ע עונה על כך בהגדירו את התפילה כנבואה:
ועתה שים לבך וראה כל תפילת נביא וברכתו היא ברוח נבואה.
לפי ראב"ע, יונה, כדרכם של נביאים, התנבא בתפילתו על הצלתו, ולכן אין בתפילה בקשה לישועה אלא הודיה.

הרב מ' הירש (בנו של רש"ר הירש), הציע שיונה הבין שעליו להודות לה':

יונה נשתכנע שה' חפץ בחייו ולא במותו. וכי בעל החיים, אשר בלעו לא היה
אלא שלוחו של ה' להצלתו. הלוא הוא היה קבור **כפליים**, תחילה על ידי הים
שבלעו ואחר כך על ידי הדג שבלעו, ובכל זאת לא מת מיתת חנק כי אם
הוסיף לחיות במעי הדג שלושה ימים ושלושה לילות!
על כן אין בתפילתו אף מלה אחת של בקשה להצלה, אלא היא כוללת תודה
על הצלה אשר לפי הכרתו הברורה כבר חזה אותה מבשרו.

הכרה בכך שה' סולח ליונה

• בעצם חייו ובתודעתו הצלולה אשר לפי הכרתו הברורה כבר חזה אותה מבשרו.

• בעצם חייו ובתודעתו הצלולה בתנאים אלה, אשר בלעדי התערבותו הבלתי אמצעית של ה' היו זה מכבר מביאים לו מוות בטוח, הוא הכיר את העדות החיה ביותר לקרבת ה' המושיעה, היא ערבה לו שה' סלח לו על אווילותו ושה' חפץ לקיימו לפעילות נוספת בעתיד.

החרטה של יונה?

לא כל הפסוקים [בתפילת יונה] מוכרחים להתיישב על פי עניינו המיוחד של יונה המתפלל, הלא זו זכותה של כל תפילה להיות גם בקצתה לא מבוררת כי היא כשיר תושר מנפשו של האדם המתרפק על א-לקיו, בקראו אליו מן הצרה או בבואו לפניו בתודה. בכל זאת ציפינו לשמוע בזה מפי יונה משהו מפורש על בריחתו זאת מלפני ה' מדוע אין הוא מתוודה ואינו מבקש סליחה על חטאו אם חטא?

האם יונה מזדהה עם השליחות?

- ואולי בזאת נבין את המיוחד שבתפילת יונה וזה כוחה בדברים אשר לא פורשו בה.
כי על כן עצר יונה מלומר את אשר לבו לא נתן לו,
אמנם הסכים ללכת כי הוא רצון ה' כי לכן רדפו ולכן הצילו אך עדיין לבו של יונה מתנגד לשליחות.
יונה ילך אל נינוה גם יקרא עליה, בעל כורחו ילך, אך בליבו הוא שומר עדיין את סירובו. הוא עוד ישאל את הא-לקים וידרוש למען צדקו, הוא עוד עמו יתווכח (הרב בכרך עמ' 30-31)
• ותגובת ה': וַיֹּאמֶר ה' לְדָג וַיִּקָּא אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבֵּשָׁה

לסיכום

- תפילת יונה מבטאת את מה שעבר עליו.
- מעבר לתפילת הודיה מהמצב של בקשה לעזרה.
- יונה מבין שמצבו השתנה שה' רוצה להצילו.
- האם יונה מזדהה עם החטא?

תנ"ך